

Toimetulek on julgeolek!

Sotsiaal-
demokraadid

Eduard Odinets:
väarikat elu
on väärt ka
Ida-Virumaa
inimesed
lk 4

Ants Kutti:
maakonna
arengu poolt!
lk 5

Piret Hartman

kultuuriminister

südame, tarkuse ja
tegudega Ida-Virumaal

Toimetulek on julgeolek!

Eestis aastakümneid valitsenud parempoolse poliitika põhjustatud ebavõrdsuse tagajärjeks on kümned tuhanded kõrvalejätetud inimesed ning varjusurmas maapiirkonnad. Praeguses hinnarallis ja koondamiste hirmus muutsevad isegi keskklassi pered oma toimetuleku pärast, kuid eriti valusa hoobi saavad madalama sissetulekuga inimesed. Kas sellises olukorras peaks riik jätkuvalt olema pealtvaataja rollis – nagu viimased parkümmend aastat – või tulema oma inimestele ja ettevõtetele appi?

Sotsiaaldemokraadid seisavad selle eest, et Euroopa kiireim hinnatõus ei hävitaks Eesti perede toimetulekut ega laastaks kohalikke ettevõtteid. Kui on tõusnud hinnad, peavad tõusma ka sissetulekud – palgad, pensionid, lastetoetused.

Nii on moraalselt õige Eesti inimeste suhtes, kes on kolm aastakümnet panustanud ühiskonna ülesehitamisse ja kellel peab säilima lootus paremale homsele. Sest ilmajätuse tunne ja lootusetus murendab usku oma riiki ja annab äärmuslastele ettekäände lõhkuda demokraatiat ning kärpida inimeste põhiõigusi ja vabadusi.

Vaid igaühe õiglane kohtlemine ja kindlustunne tuleviku ees tagab ühiskonna ühtsuse ja sisetugevuse, mis on Eesti riigi ning rahva üle aegade kestmise garantii.

Sotsiaaldemokraadid on rahva kindlustunde tagamisel alati olnud suunanäitajad. Ka praeguses valitsuses oleme saavutanud õpetajate, kultuuri- ja töötajate ning päästjate ja politseinike ajaloolised palgatõusud. Samuti tagasime, et juba juulikuust saab iga eakas endale vajaduse korral võimaldada hooldekodukoha pensioni eest.

Kuid saame teha veel palju enam, et taastada Eesti inimeste usaldus oma riigi vastu ning vähendada ebavõrdsust ja lõhesid meie ühiskonnas. Sest vaid ühtne rahvas on tugev rahvas.

Lauri Läänemets
Sotsiaaldemokraatide esimees

Piret Hartman:

südame, tarkuse ja tegudega Ida-Virumaal

Eesti peab olema õiglane ja hooliv kodu igale inimesele. Eesti julgeoleku tagab sidus ühiskond, kus inimesed tulevad toime. Eesti ühtekuuluvuse loob aga ühine kultuuriruum.

Kandideerid esinumbrina Ida-Virumaal. Olles ise ka siit pärit, tunnetad kindlasti hästi siinse piirkonna suurimaid lahendust vajavaid murekohti. Mis need on?

Ida-Virumaa on rikas piirkond nii oma loodusvarade, metsade-järvede kui tublide inimeste poolest. Samas on Ida-Virumaal kõige suurem tööpuudus, madalad palgad, vananev rahvastik ning reostatud keskkonnaga piirkonnad. Paljud inimesed on seotud põlevkivisektoriga, kus seisavad ees muutused ja inimesed peavad ümber õppima. Probleemid on vähese eesti keele oskusega, mis kitsendab karjäärivõimalusi. Suureks väljakutseks saab olema ka üleminek eestikeelsele haridusele.

Hea elukeskkonna loomiseks on vaja suunata rohkem keskkonnatasusid Ida-Virumaale tagasi. Ikka selleks, et inimesed tahaksid siia jääda ja siia tulla. Sotsiaaldemokraadid on alगतatud üürimajade ehitamise programmi, et ehitada uusi kortereid ka väljapoole suurlinnu ning jätkata tuleb vanade korterelamute renoveerimisega.

479**Piret Hartman**
kultuuriminister**CV**

- Vabaabielus, kahe tütre ema, sotsiaaldemokraat alates 2012. aastast
- Magistrikraadid Eesti Maaülikoolist ökonomia ja ettevõtluse ning Tallinna Tehnikaülikoolist digimuutustes ettevõttes erialal.
- 2022. aastast kultuuriminister, varasem kultuuriministeeriumis kultuurilise mitmekesisuse asekancler
- Aastatel 2015–2021 oli Integratsiooni Sihtasutuse nõukogu liige ja aastatel 2021–2022 nõukogu esimees.

Mööda ei saa vaadata ka küsimusest, kuidas siduda tihedamalt Ida-Virumaa ülejäänud Eestiga. Ida-Virumaal on kultuuriliselt mitmekesine, siin elab väga palju erinevaid rahvusi, kuid vaid 18% on eestlased. Meil tuleb teha kõik selleks, et ühtekuuluvustunnet tõsta ning kultuuriruumi tugevdada.

Sotsiaaldemokraadid seisavad õigluse, võrdsete võimaluste ja tasakaalu eest kogu Eestis.

Mida tuleb ühtekuuluvustunde suurendamiseks teha?

Ühtekuuluvustunde loomisel on oluline osa hariduse ja kultuuril. Lisaks ühtsele eestikeelsele haridusele on oluline suurendada laste ja noorte võimalusi osaleda kultuuris – käia rohkem teatrites, muuseumides, kontsertidel, näitustel. Sel aastal käivitus Ida-Virumaal kultuurisaadiku programm, mille läbivad kevadel õpetajad ning sügisest tekib võimalus õpilastel. Olin ise ka lapsena väga aktiivne - käisin laulukooris, kunsti- ja looduskoolis, matemaatika täppisteaduste koolis. Püssi rahvamaja oli mu teine kodu. Tean, kuidas lapsepõlvest pärit rahvakultuurijuurikas jääb eluks ajaks hinge ning seob ka hiljem kohaliku kogukonnaga.

Teiseks tuleb tagada inimese toimetulek ja sotsiaalne kindlustunne, et inimesed usaldaksid oma riiki ja oleksid aktiivsemad kodanikud. Kolmandaks on oluline, et Ida-Virumaal oleks aktiivne kultuurielu, et erinevaid kultuurisündmusi jõuaks siia palju rohkem.

Millised on sinu suurimad võidud seni kultuuriministrina, mis piirkonda mõjutavad?

Tegin riigieelarve raames ettepaneku eraldada miljon eurot Ida-Virumaa spordi- ja kultuuriprogrammide jaoks, mis aitab muuta Ida-Virumaa veel põnevamaks paigaks. Kultuurisaadiku programm pakub rohkem võimalusi õpilastele kultuuri kogeda ning oluliseks pean loomemehhanismi loomist kohaliku kultuuri toetamiseks koostöös ettevõtjatega. Sotsiaaldemokraadid on lühikese aja jooksul teinud valitsuses väga palju, et aidata siinseid elanikke ja kindlustada nende sotsiaalset turvatunnet – lastetoetuste tõus, tulumaksuvaba miinimumi tõus, et inimestele jääks rohkem raha kätte, õpetajate ja päästjate palgatõus ning hooldekodukoha võimaldamine pensioni eest. Inimeste toimetulek on julgeolek.

Kui oluline on sinu jaoks kohapealse elu tundmine ja tunnetamine otsuste tegemisel?

Olen elanud Ida-Virumaal Püssis 18 aastat, lõpetanud Lüganuse keskkooli. Peale elukoha vahetust ei ole mu side Ida-Virumaaga katkenud, käin siin tihti. Mu vanemad ja olulised lähedased elavad siin.

Valitsuse liikmena on kohalolek ja inimestega suhtlemine ülioluline, vaid üheskoos on võimalik leida toimivaid lahendusi. Kultuuriministrina olen jõudnud teha üle paarikümne visiidi Ida-Virumaale ning elasin ja töötasin jaanuaris ühe nädala ka kohapeal, et luua uusi koostöösuhteid ning tulla välja konkreetsete algustega. Ka asekanclerina korraldasin Ida-Virumaal erinevaid sündmusi koostöös kohalike omavalitsuste ja teiste ministeeriumitega, et anda otsustajatele parem arusaam maakonnas toimuvast. Seega olen juba aastaid tegelenud sellega, et panna ka teisi piirkonda armuma!

Miks oled sotsiaaldemokraat?

Mind käivitab õiglus või õigemini ebaõiglus ning ma ei ole harjunud olema kõrvalseisja. Sotsiaaldemokraadid seisavad õigluse, võrdsete võimaluste ja tasakaalu eest kogu Eestis. Me oleme mõistuse hääli teiste, kohati äärmuslike vaadete, erakondade vahel. Kuid maailm ei ole must-valge, sotsiaaldemokraatidena oskame leida mõistlikke lahendusi keerulistele küsimustele.

Eduard Odinets:

väärikat elu on väärt ka Ida-Virumaa inimesed

Riigikogu ja Kohtla-Järve linnavolikogu liikmena kohtun erinevate Ida-Virumaa inimestega ja kuulen väga tihti, kuidas võrreldes meie maakonnaga on igal pool mujal Eestis elu oluliselt parem.

Seda levinud arvamust, et teistel läheb paremini kui meil, on kurb kuulda. Kuigi päris mitme näitaja järgi ei lähe Ida-Virumaal teistest kehvemini, on see tunnetus siiski murettekitav.

Ida-Virumaa inimesed ütlevad, et meil on madalad palgad, meil on suur töötus, meil on keskkonnamured, meil on keeruline ühistranspordivõrgustik, meil on

komistuskivid haridussüsteemis ja lõimumises, meil on hirm tuleviku ees. Need on ainult väike osa küsimustest, mille vastuseid peaksid otsima maakonnast Riigikokku valitavad saadikud.

Mul on hea meel, et SDE ridades kandideerijad on kõik oma kandi patrioodid, kes tunnevad maakonda ja idavirulaste muresid väga hästi. Meie tiim kodumaakonnas on mitmekesine, selle liikmed on eri elualadelt Peipsi äärest Sondani ja Ahtmest Narvani. See annab kindluse, et meie programm, mõtted ja järgnevad teod vastavad kõige paremini Ida-Virumaa ootustele.

Sotside jaoks on esikohal inimeste toimetulek, sest igaühe toimetulekust sõltub kogu meie riigi toimetulek ja lõpuks ka julgeolek.

Sellest on ka meie soov tõsta miinimumpalk ja keskmine pension 1200 eurole. Eriti miinimumpalk puudutab vägagi Ida-Virumaad – seda teenivad meie maakonnas paljud. Ja palgatasemel on muidugi otsene seos pensioni suurusega.

Miinimumpalga teenimine ei tohiks olla aga omaette eesmärk. Maakond väärrib uusi tasuvaid töökohti nii õiglase ülemineku vahendite kui ka teiste Euroopa fondide toel. Arvame, et eurofondid ei tohiks enam keskenduda pealinna kuldsele ringile, vaid suuremal määral jõudma kaugematesse piirkondadesse.

Paljud meie ettevõtted maksavad riigieelarvesse arvestatavad summad saastetasudena, kuid väga väike osa sellest jõuab maakonda tagasi. Meie soov on oluliselt suurendada tagasi tulevaid summasid, et kohalike makstavatest tasudest oleks suurem kasu kohalikele.

Väärikad palgad, väärikad töökohad, väärikas elukeskkond teevad elu Ida-Virumaal väärtuslikumaks ja võimaldavad ka kohalikel rohkem oma maakonda uskuda. Mina usun!

CV

- Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees
- *Varasemalt*
 - Kultuuriministeeriumi välisvahendite juht
 - Integratsiooni SA keeleõppe programmide juht
 - Rahvastikuministri büroo juhataja
 - Põhjaranniku lisa Istoki toimetaja
 - Teater Tuuleveski juhataja
- Kohaliku omavalitsuse korralduse diplom (TÜ), eesti keele kui võõrkeele õpetaja magistrikraad (TLÜ)
- Kohtla-Järve linnavolikogu liige 1996. aastast

480

Eduard Odinets
Riigikogu liige,
põhiseadus-
komisjoni
esimees

On aeg inimesi aidata

482

Etti Kagarov
Eesti Kaevandus-
muuseumi
juhataja

Kohtla ja Toila pikaajase omavalitsusjuhi ja Riigikogu endise liikmena usun, et suudan Riigikogus rakendada tulemuslikult oma kogemusi ning oskusi maakonna hüvanguks.

Milliste seniste saavutuste ja tegemiste üle võin uhke olla?

Koostöös on rajatud Valaste matkarada ja trepid, Kukruse Polaarmõis ning nüüd augustis sai avatud Eesti Kaevandusmuuseumi uus 200-kojaline saal.

Riigikogu endise liikmena olen aga eriti rahul 2015. aastal toimunud lastetoetuse tõusuga 19 eurolt 50 euroni kuus, mis nüüd on taas oluliselt tõusnud tänu sotsiaaldemokraatidele. Samuti olen uhke gümnaasiumiõpilastele koolilõuna pakkumisega alustamise üle. Need teemad vajavad aga jälle ülevaatamist.

CV

- 2021. aastast Toila vallavolikogu esimees
- 2018. aastast Eesti Kaevandusmuuseumi juhataja
- 2015–2017 Kohtla vallavanem
- 2014–2015 Riigikogu liige
- 2003–2014 Kohtla vallavanem
- 1996–2003 Kohtla vallavolikogu esimees

Praegu on nii maailmas kui ka Eestis energia- ja julgeolekukriis. Sellega seoses vajavad inimesed hakkama saamiseks eelkõige turva- ja kindlustunnet. Eestis on naasnud kasutusele üks sõna – palgavaesus. Sotsiaaldemokraadid pakuvad lahendust nii palgade tõstmiseks kui ka samal ajal nende ettevõtete toetamiseks, kellele maksmine üle jõu käib. Töötav inimene peab saama väärikat tasu, vaatamata sellele, millisel ametikohal ta ühiskonda panustab.

Maakonna arengu poolt!

Sisejulgeoleku magistri ja valdkonna pikaajase spetsialistina tean, et elukeskkonna kvaliteet mängib inimeste turvatundes suurt rolli.

Kindlasti aitab turvatundele kaasa, kui toimetulek on tagatud. Seetõttu peame tegema nii, et keskmine pension kasvaks 1200 euroni kuus. Kasvama peab kiires tempos ka nende palk, kes garanteerivad meie avalike teenuste toimimise: päästjatest, politseinikest, maksu- ja tolliametnikest ning piirivalvuritest kooli- ja lasteaiaõpetajateni välja.

Samuti on ülioluline panustada meie maakonna arengusse. Ida-Virumaa väärib vähemalt kolmerealist maanteed ning meie omavalitsused vajavad lisaraha teehoiuks.

Üldiselt on paraku meie linnade eelarve piiratud. Riik peaks aitama omavalitsustel investeerida tervishoidu, kultuuri ja sporti. Seisan selle eest, et Narva haigla saaks rahastuse uue ravikorpuse rajamiseks ning Narva saaks tuge üürimajade ehituseks.

Kultuuri ja tervishoidu ei tohi alatahustada! Aleksandri kiriku renoveerimine ning Narva uue spordikeskuse ja jalgpallihalli ehitamine kindlasti panustaks suurelt maakonna elu edendamisse. Selleks aga on vaja riigi suuremat tuge.

481

Ants Kutti
riigiteenistuja

483

Oleg
Kuznetsov
kogukonna-
kogu
esimees

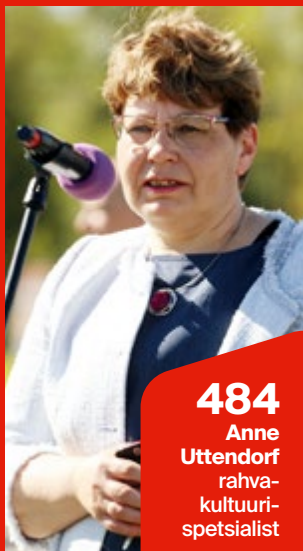

Riik saab aidata!

Riigi töö on tagada Eesti rahva toimetulek. Praegusel raskel ajal vajavad tuge meie päästjad, politseinikud, piirivalvurid, kultuuritöötajad ja õpetajad. Kõigi alampalk ja keskmine pension tuleb tõsta 1200 euroni. Samuti saab riik hoida töökohti, toetades ettevõttele energiakuludega toimetulekul. Töökohtade säilitamine suurendab ka omavalitsuste tulubaasi. Riigil tuleb panustada töökohti loovate piirkondlike projektide ellujäämisse – oleks kindlasti vaja toetada Alutaguse Puhke- ja Spordikeskust. Lisaks väärivad erametsaomanikud õiglaseid hüvitisi looduskaitse alla võetud metsa eest. Piiriäärsete alade ääremaastumist tuleb vältida.

Hoiame oma kultuuri!

Ida-Virumaa iga inimene väärrib turvalist ja moodsat elukeskkonda, mille üheks alustalaks on kvaliteetse kultuuri- ja huvitegevuse kättesaadavus maakonna igas paigas. Selle eelduseks on avatud kultuurikeskused ja raamatukogud, muuseumid, teatrid ja kunstisaalid, kogukondade ellu kutsutud ettevõtmised ja maakondlikud suursündmused, tegutsevad rahvatantsurühmad ning laulukoorid. Mis kõige olulisem – haritud ning särasilmsed kultuuritöötajad, kelle töö on ühiskonnas õiglaselt väärtustatud. Seisame selle eest, et kultuuritöötajate palgad tõuseksid ka kohalikes omavalitsusasutustes vähemalt riigiasutuste töötajate palkade tasemele.

484

Anne
Uttendorf
rahva-
kultuuri-
spetsialist

Hoolime eakatest

Hooldusreform on saanud seaduseks! Tänu sotsiaaldemokraatidele aitab riik katta hooldekodu koha maksumuse.

485

Aili Ilves
hingehoidja

Lähme nüüd siit edasi – parandame hooldekodu teenuse kvaliteeti! Hingehoidjana näen, et hooldekodud vajavad teenuse kvaliteedi parandamiseks investeeringuid. Kohamaksumuse arvelt ei ole võimalik seda teha. Seisan selle eest, et hooldekodude teenuse kvaliteedi parandamiseks loodaks investeeringute toetamise fond, mille abil on võimalik kaasajastada hooldekodudes elamistingimusi. Hooldekodu ei peaks olema see viimane häda pärast valitud võimalus, vaid koht, kuhu ma lähen rõõmuga ja rahulolus veetma oma eluõhtut. Ja kindlasti peaks see õdus koht olema kodu lähedal.

Võrdsusega vaesuse vastu!

Ida-Viru peamised probleemid on vaesus ja pealinnaga võrreldes vähesed võimalused. Probleeme lahendab jõukate maksustamisest tulev raha!

Vaesuse vastu aitab enim miinimumpalga kiirtempo tõstmine 1200 euroni kuus. Samuti tuleb tõsta erakorraliselt baaspensioni, töötu- ja toimetulekutoetust. Ligipääsu kvaliteetsele ja tasuta arstiabile kodumaakonnas tagavad ravikindlustus kõigile ja investeeringud ravijärjekordade lühendamiseks.

Nii noored kui ka täiskasvanud õppijad väärivad paremaid haridusvõimalusi. Parandame oma inimeste olukorda tööturul ja peatame noorte äravoolu! Kuidas? Suurendades maakonna kolledžites uuterialadel kõrghariduse omandamise võimalusi läbi riikliku tellimuse. Toetada tuleb vähekindlustatud perede noorte kõrghariduse omandamist.

Vahendid kõigeks selleks tulevad astmelisest tulumaksust ja dividendide suuremast maksustamisest.

486

Mark
Gerassimenko
majandus-
tudeng

Meie sihte

Raskel kriisiajal tuleb tagada kõigile meie inimestele väerika toimetuleku. Kaasa arvatud ja ennekõike Ida-Virumaa inimestele, kel on aastate jooksul tulnud toime tulla eri väljakutsetega.

Pikemas plaanis aga vajame positiivset programmi maakonna arengu heaks, mida sotsiaaldemokraadid on valmis ka pakkuma.

1. Tõstame **miinimumpalga ja keskmise pensioni 1200 euroni**. Miinimumpalk ja pension peavad olema väerikad!
2. Kehtestame õiglase astmelise tulumaksu. Muudame **miinimumpalga tulumaksuvabaks!**
3. **Toome energiakulud alla**, investeerides elektri tootmisse!
4. Toome senisest suuremas mahus **saastetasude laekumised tagasi Ida-Virumaale!**
5. Looime **vähemalt 1000 uut tasuvat töökohta Ida-Virumaale** läbi õiglasema euroraha jaotamise!
6. **Tagame ravikindlustuse kõigile** meie inimestele ilma tingimusteta! Jätkame **Ida-Viru Kesksaigla ja Narva saigla arendamist!**
7. Tõstame lastetoetuse ja üksikvanema toetuse **150 euroni kuus!**
8. Parandame **kõrghariduse omandamise võimalusi** kodumaakonnas! Parandame ligipääsu täiskasvanute ümberõppele.
9. Parandame maakonna **ühendused Tallinna ja Tartuga!**
10. Tagame, et haiguspäevade **hüvitamine alates teisest päevast jääb alatiseks!**
11. Langetame retseptiravimite **käibemaksu 5%-le!**
12. **Tagame eesti keele tasuta õppimise** soovitud keeletasemel kõigile soovijatele sõltumata vanusest, keeleoskusest ja Eestis elamise ajast!

Sinu kandidaadid

Toimetulek on julgeolek! Sellepärast vali neil valimistel sotsiaaldemokraadid. Vali südamega!

479

Piret Hartman

kultuuriminister

480

Eduard Odinets

Riigikogu liige,
põhiseaduskomisjoni esimees

481

Ants Kutti

riigiteenistuja

482

Etti Kagarov

Kaevandusmuuseumi
juhataja

483

Oleg Kuznetsov

kogukonnakogu esimees

484

Anne Uttendorf

rahvakultuurispetsialist

485

Aili Ilves

hingehoidja

486

Mark Gerassimenko

majandustudeng

Sinu hääl otsustab!

Riigikogu valimiste päev on **5. märtsil 2023. aastal**, kui kell 9–20 on avatud kõik valimisjaoskonnad ning toimub ka kodus hääletamine. Valimispäeval saab hääletada ainult oma elukohajärgse valimisringkonna valimisjaoskonnades.

Leia endale valimisjaoskond:
www.valimised.ee

E-hääletamine algab 27. veebruaril kell 9 ja kestab 4. märtsi kella 20-ni. Hääletada saab ööpäev läbi aadressil: www.valimised.ee.

E-hääletamiseks vajad kehtivat ID-kaarti või mobiil-ID.
NB! Smart-ID-ga hääletada ei saa.

Eelhääletus toimub 27. veebruarist kuni 2. märtsini, kui igas vallas ja linnas on avatud vähemalt üks valimisjaoskond, kus saavad hääletada ka valijad,

kelle elukoht on mõnes muus valimisringkonnas.

Hääletamine algab iga päev kell 12 ja lõpeb kell 20.

Eelhääletus kõigis valimisjaoskonnades toimub 3.–4. märtsil kell 12–20, kui saab hääletada oma elukohajärgse valimisringkonna valimisjaoskonnades.

Tule kindlasti valima ja vali südamega!